

**Genel Görüş No.01: Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin 22'inci madde bağlamında uygulanması: 21/11/97.
A/53/44, ek IX, CAT Genel Görüş No. 01. (Genel Görüşler)**

Sözleşme'nin kısaltılmış adı: CAT
GENEL GÖRÜŞ No. 1

Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin 22'inci madde bağlamında uygulanması *

İşkenceye ve Diğer Zalimce, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme'nin 22'inci madde 4'üncü paragrafında yer alan gereklilikler ışığında, İşkenceyi Önleme Komitesi "22'inci madde çerçevesinde kendisine gönderilen iletileri, söz konusu kişi ve ilgili Devlet tarafından veya onlar adına kendisine iletilen tüm bilgiler ışığında değerlendirecektir",

Komite usul kuralları (CAT/C/3/Rev.2) çerçevesinde kural 111, paragraf 3'ün uygulanmasıyla ortaya çıkan ihtiyaç dikkate alınarak ve,

Sözleşme'nin 22'inci maddesinde öngörülen usul çerçevesinde 3'üncü maddenin uygulanması için yol gösterici ilkelere duyulan ihtiyaç gözetilerek,

İşkenceyi Önleme Komitesi, 21 Kasım 1997 tarihinde gerçekleştirdiği 19. Oturum ve 317. Toplantısında taraf Devletlere ve ileti sahiplerine yol göstermek üzere aşağıdaki genel görüşü benimsemiştir:

1. Madde 3, uygulamada, iletiyi gönderen kişinin Sözleşme'nin 1'inci maddesinde tanımlandığı içeriğiyle işkenceye maruz kalma açısından tehlikede olduğunu gösterir ciddi nedenlerin bulunduğu durumlarla sınırlıdır.
2. Komite'ye göre, 3'üncü maddede geçen "başka bir Devlet"ten kastedilen, ilgili kişinin sınır dışı edilmekte, geri gönderilmekte veya iade edilmekte olduğu Devletle birlikte aynı kişinin daha sonra sınır dışı edildiği, geri gönderildiği veya iade edildiği Devlettir.
3. 1'inci madde uyarınca, 3'üncü maddenin 2'inci paragrafında geçen "insan haklarının sürekli biçimde veya ağır, açık ve toptan ihlali" ölçütü, yalnızca bir kamu görevlisi veya resmi yetkiyle hareket eden bir başka kişi tarafından veya onların tahrikiyle veya onayıyla veya ortaklığıyla gerçekleşen ihlaller için geçerlidir.

Kabul edilebilirlik

4. Komite'nin görüşüne göre, iletinin kabul edilebilirliği açısından yeterli kanıtları sunma sorumluluğu, Sözleşme'nin 22'inci maddesi uyarınca Komite usul kurallarından 107'inci kuralda belirtilen tüm koşulları yerine getirerek ileti sahibine düşer.

Sağlamlık

5. Sözleşme'nin 3'üncü maddesinin bir iddianın sağlamlığına uygulanması açısından, savunulabilir bir iddia ortaya koyma yükümlülüğü iddia sahibine aittir. Başka bir deyişle, iddia sahibinin konumu, taraf Devlet'ten yanıt talep edilmesini gerektirecek gerçeklerle desteklenmelidir.

6. Taraf Devletin ve Komite'nin, iddia sahibinin sınır dışı edildiği, geri gönderildiği veya iade edildiği yerde işkenceye maruz kalma gibi bir tehlikeyle karşı karşıya olup olmadığını değerlendirme gibi bir yükümlülüğü olduğundan, işkence riski salt teori veya kuşku ötesine geçen zeminlerde değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, söz konusu riskin yüksek olasılık testinden geçirilmesi zorunlu değildir.

7. İddia sahibi, işkenceye maruz kalma tehlikesi içinde olduğunu, böyle bir tehlikenin varlığına ilişkin endişelerinin gerekçelerini, tehlikenin kendi açısından kişisel ve kalıcı olduğunu ortaya koymak durumundadır. Bu hususa ilişkin gerekli tüm bilgiler tarafların her ikisi tarafından da sunulabilir.

8. Tamamını kapsamasa da, aşağıdaki bilgiler uygun bilgiler sayılır:

(a) İlgili Devlet, insan haklarının ağır biçimde, açıkça veya toptan ihlal edilmesinin süreklilik kazandığına ilişkin kanıtlar bulunan Devletlerden biri mi? (bakınız, madde 3, paragraf 2)

(b) İddia sahibi, geçmişte, bir kamu görevlisi veya resmi yetkiyle hareket eden bir başka kişi tarafından veya onların tahrikiyle veya onayıyla veya ortaklığıyla işkenceye veya kötü muameleye maruz kaldı mı? Kaldıysa, bu durum yakın bir geçmişte mi meydana geldi?

(c) İddia sahibinin geçmişte işkenceye veya kötü muameleye maruz kaldığını destekleyecek tıbbi veya bağımsız başka bir kanıt var mı? İşkencenin daha sonrasına sarkan etkileri olmuş mu?

(d) Yukarıda (a) paragrafında işaret edilen durum değişti mi? İnsan hakları açısından ülkedeki durumda bir değişiklik var mı?

(e) İddia sahibi, ilgili Devletin içinde veya dışında, bu Devlete geri gönderilmesi veya iade edilmesi durumunda kendisini özellikle işkence tehlikesi altına sokabilecek siyasal veya başka bir faaliyette bulunmuş mu?

(f) İddia sahibinin inandırıcılığına ilişkin kanıt var mı?

(g) İddia sahibinin ileri sürdükleri arasında, somut gerçekler açısından çelişki var mı? Varsa ne kadar önemli?

9. İşkenceyi Önleme Komitesi'nin bir temyiz, yarı yargısal veya idari bir organ olmayıp taraf Devletlerin kendileri tarafından oluşturulan ve salt bildirme yetkisi taşıyan bir izleme organı oluşu dikkate alındığında, buradan çıkan sonuçlar şunlardır:

(a) Sözcleme'nin 3'üncü maddesi uyarınca Komite görevini yerine getirirken ilgili Devletin organları tarafından elde edilen bulgulara özel bir ağırlık tanınacaktır; ancak

(b) Komite bu bulgulara bağılı olmadığı gibi, Sözcleme'nin 22'inci maddesinin 4'üncü paragrafı uyarınca her bir durumda mevcut koşulların tümüne dayanarak ortadaki gerçeklere ilişkin serbest bir değerlendirme yapma yetkisine sahiptir.

Notlar

* A/53/44 belgesinde yer almaktadır, ek IX.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği
Cenevre, İsviçre